

Elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen

”Suuntana pohjoinen – arktinen alue” –presidenttifoorum

23.11.2010

Arvoisa Tasavallan Presidentti

Hyvät kuulijat!

Kiitos tilaisuudesta käyttää puheenvuoro tämännäiväisessä presidenttifoorumissa. Aihe on mitä tärkein ja ajankohtaisin.

Arktinen alue kattaa maantieteellisesti maapallon pohjoiset alueet. Ilmastovyöhykkeenä se ulottuu suureen osaan Suomea. Yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta näkökulmasta katsottuna arktisen alueen vaikutukset ulottuvat kuitenkin Suomessakin paljon laajemmalle.

Arktisten alueiden luonnonvarat ovat mittavat. Alueen logistinen sijainti on samaan aikaan sekä haastava, että uusia mahdollisuuksia avaava. Haasteet syntyvät luonnonvarojen hyödyntämisen vaikeudesta kylmiltä ja vaikeilta alueilta.

Erityisesti Suomen kannalta mahdollisuudet liittyvät uusien meritieyhteyksien syntynäkymiin ja uuden teknologian tarjoamiin ratkaisuihin kylmillä alueilla sekä tuotannossa että logistiikassa.

Pohjoisiin oloihin soveltuva Offshore-osaaminen, jää- ja talviolosuhteiden vaatima laivanrakennustaito, kaivosteollisuuden monet osa-alueet sekä talon- ja infrastruktuurin rakentaminen ovat Suomen vahvuuksia. Niissä meillä on myös annettavaa ja saatavaa koko arktisten alueiden kehityskuvassa.

Myös Suomen pohjoisiin ja itäisiin alueisiin kohdistuu tänään monia suuria odotuksia. Kaivannaistoimialasta on muodostumassa uusvanha suuri mahdollisuus Pohjois- ja Itä-Suomessa. Metallimalmien louhinnan odotetaan nousevan vuoteen 2020 mennessä 70

Alueen luonnonvarojen hyödyntäminen edellyttää uusia logistisia ratkaisuja. Sekä luonnonvarojen hyödyntämisen, mutta laajemmankin maailmanlaajuisen logistisen haasteen voittamisen kannalta on Koillisväylän laajempi avautuminen suuri asia. Se nopeuttaa Tyynenmeren ja Atlantin valtameren välistä rahtialusliikennettä noin kolmanneksella. Koillisväylän haasteita on kuitenkin puutteellinen tieto olosuhteista ja sen vaatimista infrastruktuuriratkaisuista.

Arktisten alueiden kaasukenttien hyödyntäminen ja niiden aikataulu ovat isoja kysymyksiä myös suomalaiselle elinkeinoelämälle. Shtokmanin kaasukentän hyödyntämisen investointipäätöksiä odotetaan yhä. Pääsyynä viivästymiseen pidetään, tuoreen laman ohella, liuskekaasun tuloa markkinoille, joka sotkee konventionaalisen kaasun markkinoita.

Suomalaisten yritysten pääsy näihin hankkeisiin on meille vaikeampaa kuin norjalaisille ja ranskalaisille, jotka maailmanluokan veturiyritystensä, muun muassa Totalin ja Statoilin johdolla ovat jo valmiiksi mukana isoissa hankkeissa.

Erityisesti suomalainen pk-sektori tarvitsee tukea ja ponnisteluja onnistuakseen saamaan jalkansa ison oven väliin. Lapin Kauppakamari on laskenut, että Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän pohjoisilla alueilla on investointisuunnitelmia lähivuosina 101 miljardin euron edestä.

Meidän pk-sektorin mahdollisuudet ovat nyt sekä verkostoitumisessa erityisesti omien suurten yritystemme kanssa, että TEM:n välittäjäorganisaatioiden kuten Finpron tai Finnveran erilaisten tukijärjestelyjen vahvistamisessa.

Arktisen alueen vienninedistäminen ollaankin ottamassa osaksi kansallista viennin ja kansainvälistymisen strategiaa, jota parhaillaan päivitetään. On tärkeää, että Finpro vahvistaa läsnäoloaan Barentsin alueella vakinaistamalla edustautumistaan Murmanskissa sekä palauttamalla vientikeskuksen Norjaan.

* * *

Komission tuoreen viidennen koheesioraportin mukaan EU:n rakennepolitiikka jatkuu pohjoisilla harvaan asutuilla alueilla. EU:n pohjoisia rajat ylittäviä ja alueellisia yhteistyöohjelmia aiotaan hyödyntää tehokkaasti pohjoisen ulottuvuuden arktisen ikkunan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Barentsin alueen kannalta vuonna 2010 käynnistetyillä raja-alueyhteistyöohjelmilla on keskeinen merkitys EU:n ja Venäjän väliselle alueelliselle yhteistyölle arktisella alueella. Nyt niille haetaan uutta ja tehokkaampaa jatkoa.

Edellä sanotuissa ohjelmissa on ensimmäistä kertaa yhdistetty EU:n ulkosuhde- ja koheesiorahoitus samaan instrumenttiin käytettäväksi yhtenäisten sääntöjen mukaisesti. Lisäksi Venäjän federaatio on ensimmäistä kertaa osoittanut omaa merkittävää rahoitustaan (105 miljoonaa euroa) raja-alueyhteistyöohjelmille

Turvallisuuden, vakauden ja hyvinvoinnin luominen EU:n ulkorajoilla nähdään entistä selvemmin unionin yhteisenä etuna. Suomen edelläkävijäroolia tällaisessa yhteistyössä arvostetaan.

Arvoisa Tasavallan Presidentti, hyvät kuulijat!

Pohjoisten, arktisten alueiden kehittämiskäytöjen tulee perustua alueen alkuperäiskansojen kulttuuristen ja taloudellisten intressien vahvaan huomioon ottamiseen. Väestön mukaan saaminen kaikkeen aluetta koskevaan on välttämätöntä ja oikein kaikkien osapuolten kannalta.

Aluetta koskevien aineellisten ratkaisujen on puolestaan tunnistettava tarkoin alueen ainutkertainen, poikkeuksellinen ja arvokas luonto.